

Vaše značka VS-20418-2/ČJ-2018-803238
Sp. zn. 3/2018/NZ/MKL
Č. j. KVOP-32169/2018
Datum 30. července 2018

Vážený pan
plk. Mgr. Ivo Turok
ředitel
Věznice a ústav pro výkon zabezpečovací
detence Opava
Krnovská 68
746 49 Opava

Vážený pane řediteli,

reaguji na Váš dopis ze dne 20. června 2018, který obsahuje Vaše vyjádření ke zprávě ze systematické návštěvy Věznice a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava (dále jen „věznice“ nebo „ústav“). Systematická návštěva byla zaměřena na výkon zabezpečovací detence a proběhla v lednu 2018.

V první řadě bych Vám chtěla poděkovat za vstřícný postoj k mnoha mnou navrhovaným opatřením (nošení a praní vlastního oblečení, výzdoba cel, závěsy ve sprchách, návštěvy přes přepážku). Byla bych ráda, kdyby vzájemný dialog pokračoval i nadále, považuji jej za důležitý. V následujících řádcích proto reaguji na některá Vaše vyjádření k opatřením, která jsem navrhovala.

K opatření č. 2 (operační manuál) jste uvedl, že operační manuál bude odeslán k aprobaci a schválení do konce června.

Žádám Vás o zaslání operačního manuálu poté, co bude schválen.

K opatření č. 3 (mříže a dozorcí při aktivitách) jste uvedl, že mříže nejsou v žádném případě používány plošně. Plošným používáním mříží uvedeným ve zprávě jsem mínila jejich používání bez vyhodnocování konkrétních rizik spojených s konkrétním chovancem.

Ve svém vyjádření jste dále uvedl, že při posuzování nebezpečnosti konkrétních chovanců je vždy zohledněno stanovisko lékařského personálu a vedoucího aktivity. Tato stanoviska vycházejí z osobní znalosti každého chovance, aktuálních projevů chování a reálné míry rizika.

Vámi uvedené individuální hodnocení oceňuji, jak jsem ale uvedla ve zprávě, toto individuální hodnocení se neodráží v úvaze o tom, zda je nutné u konkrétního odsouzeného ne/použít při aktivitě mříže či přítomnost dozorce, ale při určitém typu aktivity jsou vždy využívány mříže nebo přítomnost dozorce.

Nepochybuji o odborné úrovni dozorců a jejich profesionálním přístupu. Podstatné je však vnímání přítomnosti dozorců ze strany chovanců. Přítomnost dozorce v uniformě, vybaveného obuškem a slzotvorným prostředkem, jistě může působit rušivě při budování terapeutického vztahu mezi chovancem a odbornými zaměstnanci, zároveň může být i překážkou k otevřenosti chovance při důvěrných rozhovorech.

Nevylučuji použití mříží nebo přítomnost dozorců při aktivitách či rozhovorech, mou snahou však je, aby využívání těchto nástrojů zajištění bezpečnosti nebylo paušální, ale reagovalo na konkrétní rizika spojená s konkrétními chovanci, kteří danou aktivitu realizují.

Jsem si vědoma, že řešení bez mříží i bez dozorce klade zvýšené nároky na posuzování nebezpečnosti konkrétních chovanců. Jsem však přesvědčena, že k zajištění co možná největšího terapeutického působení na chovance, vzhledem k omezeným finančním i personálním zdrojům, je snaha o individuální přístup k chovancům nezbytná.

Žádám Vás tedy o vyjádření, zda při stanovení využití mříží nebo přítomnosti dozorce při aktivitách bude u každého konkrétního chovance postupováno individuálně a budou zohledňována konkrétní rizika, která daný chovanec může představovat.

K opatření č. 4 (povinnost povstat) jste uvedl, že povinnost povstat při příchodu zaměstnance do cely směřuje k naplňování a chápání zásad slušného chování, a tak přispívá k formování žádoucích postojů a společenských návyků ze strany chovanců.

Nemyslím si, že žádoucích postojů a společenských návyků lze dosáhnout jejich vynucováním stanovením povinnosti ve vnitřním řádu. Jsem přesvědčena, že vhodnější cestou je soustavná práce s chovanci, která povede k porozumění a přijetí sociálních norem za vlastní. Podstatné je však, že se jedná o povinnost uloženou nad rámec zákona, a proto dle mého názoru nedovolenou.

Žádám Vás o vyjádření, zda i nadále budete trvat na stanovení povinnosti povstat při příchodu zaměstnance ve vnitřním řádu.

K opatření č. 6 (vycházky na hřišti) jste uvedl, že k vycházkám mohou chovanci také využívat přilehlé hřiště. Z Vašeho vyjádření, ale především z pozorování pracovníků Kanceláře veřejného ochránce práv při systematické návštěvě a rozhovorů s chovanci vyplývá, že využívání větší plochy není pravidlem. Podporuji Vás tedy v rozšíření možnosti využívání plochy celého hřiště, tak aby zpravidla byla využívána tato větší plocha.

K opatření č. 10 (talíře, příbor) jste uvedl, že lžíce a plastové talíře jsou používány po pečlivém vyhodnocení bezpečnostních rizik.

Smyslem mého doporučení umožnit používat kompletní příbor (nůž, vidlička) těm odsouzeným, u nichž to nepředstavuje bezpečnostní riziko, bylo podpořit rozvoj nebo udržení sebeobslužných dovedností.

Držení nože či vidličky může u některých chovanců představovat riziko pro zdraví jejich nebo ostatních. Na riziko u jednotlivých chovanců však nemohou dopláct ostatní chovanci, kteří jsou v důsledku nuceni používat také pouze lžíci, i když u nich riziko ohrožení zdraví není doložitelné. Mé výhrady tedy opět směřují proti plošnosti opatření, které dopadá na všechny chovance bez zohlednění jejich skutečných rizik.

Žádám Vás o vyjádření, jaké jsou důvody pro omezení používat kompletní příbor u těch chovanců, u kterých není riziko ohrožení zdraví doložitelné.

K opatření č. 14 (kamery na celách) jste upřesnil, že kamery jsou pouze na dvou celách. Přítomnost kamer na celách jste odůvodnil nezbytně nutnými případy, kdy chovanec svým chováním a jednáním nesplňuje zákonné podmínky pro umístění do izolační místnosti a sledovaného účelu nelze dosáhnout jinak.

Zákon stanoví podmínku (lépe řečeno důvod) pro umístění osoby do izolační místnosti jako akutního krizového opatření relativně volně. Zákon vyžaduje, aby jednání chovance vážným způsobem bezprostředně ohrožovalo jeho samého nebo jiného.¹

V případě využití izolační místnosti jako omezovacího prostředku jsou pak stanoveny další podmínky (subsidiarita, nelze nalézt příčinu chování nebo velmi vysoké riziko).²

Vzhledem k relativně volnému stanovení podmínky (důvodu) pro umístění osoby do izolační místnosti, **žádám o upřesnění a nastínění některých případů, kdy dle Vašeho názoru chovanec svým chováním nebo jednáním nesplňuje zákonné podmínky pro umístění do izolační místnosti, ale přesto je nutné chovance sledovat kamerou a sledovaného účelu nelze dosáhnout jinak.**

K opatření č. 15 (zamykání cel během dne) jste uvedl, že doba, po kterou jsou chovanci uzamykáni, je nižší než doba uváděná ve zprávě. A dále jste obecně poukazoval na nebezpečnost chovanců.

Zamykání cel během dne má dvě základní roviny. Jednak absenci zákonného zmocnění uzamykání cel, a jednak paušálnost přístupu, kdy není zohledňována nebezpečnost konkrétních odsouzených, resp. rizika spojená s pohybem konkrétního chovance mimo celu během dne. Dále v pořadí je pak samotná doba uzamčení a případné výhody spojené s volným pobytem během dne (testování fungování v kolektivu, udržení a rozvoj sociálních dovedností při interakcích s ostatními chovanci atp.).

Jsem si vědoma, že zabezpečovací detence je ve většině případů ukládána pachatelům závažné trestné činnosti a v některých případech může být zamykání chovance v cele během dne nezbytné. S každým chovancem je však v průběhu jeho pobytu odborně pracováno tak, aby se snížila jeho nebezpečnost a zvýšila jeho motivace k výkonu ochranného léčení. Zároveň každý jednotlivý chovanec představuje jinou úroveň nebezpečnosti. Na tento vývoj nebezpečnosti od nástupu do propuštění (změny na ochranné léčení atd.) a na rozdílnou úroveň nebezpečnosti jednotlivých odsouzených musí bezpečnostní opatření přiléhavě reagovat, tak aby nedošlo k tomu, že některý z chovanců bude nedůvodně vystaven přísnějším omezením, než jsou nezbytně nutná.³

---

1 Ustanovení § 35 odst. 1 zákona č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence, ve znění pozdějších předpisů.

2 Ustanovení § 36 odst. 1 a § 37 zákona o výkonu zabezpečovací detence.

3 Blíže odkazuji na svou argumentaci v obecné části kapitoly Zajištění bezpečnosti v mé zprávě ze systematické návštěvy Věznice a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava.

Apeluji proto znovu na individuální posuzování jednotlivých chovanců a využití takových bezpečnostních opatření, která nebudou přesahovat nezbytně nutnou úroveň, v tomto případě tedy nadměrné zamykání na celách.

Žádám o vyjádření, zda budete při posuzování nutnosti zamykání chovance na cele během dne postupovat individuálně a zohledníte nebezpečnost každého konkrétního chovance.

O Vaše vyjádření a případné dokumenty uvedené výše žádám ve lhůtě 30 dnů od doručení tohoto dopisu.

V případě jakýchkoli nejasností neváhejte kontaktovat pracovníka Kanceláře veřejného ochránce práv Mgr. Martina Klumpara na tel. č. 542 542 261 nebo na e-mailové adrese klumpar@ochrance.cz.

Děkuji za spolupráci.

S pozdravem

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)